

Projekt

USTAWA

z dnia ..... 2016 r.

o szkodach łowieckich oraz o zmianie niektórych innych ustaw

Art. 1. Niniejsza ustawa określa:

- 1) zasady odpowiedzialności za szkody wyrządzone w uprawach i płodach rolnych lub obwodach rybackich przez zwierzęta łowne lub zwierzęta objęte ochroną oraz szkody wyrządzone przy wykonywaniu polowania;
- 2) podmioty odpowiedzialne za wypłatę odszkodowań za szkody wyrządzone przez zwierzęta łowne lub zwierzęta objęte ochroną w uprawach i płodach rolnych lub obwodach rybackich oraz szkody wyrządzone przy wykonywaniu polowania;
- 3) zasady ponoszenia przez Skarb Państwa części kosztów z tytułu wypłaty odszkodowań za szkody wyrządzone w uprawach i płodach rolnych lub obwodach łowieckich przez dzierżawców i zarządców obwodów łowieckich oraz sposób określania tych kosztów.

Art. 2. W rozumieniu ustawy:

- 1) przez „szkody łowieckie” rozumie się szkody wyrządzone w uprawach i płodach rolnych lub obwodach rybackich przez zwierzęta łowne, zwierzęta, których odstrzał jest czasowo wstrzymany na podstawie odrębnych przepisów lub zwierzęta objęte ochroną oraz szkody wyrządzone przy wykonywaniu polowania;

- 2) przez „zwierzęta łowne” rozumie się zwierzęta, o których mowa w rozporządzeniu Ministra Środowiska z dnia 11 marca 2005 r. w sprawie ustalenia listy gatunków zwierząt łownych (Dz. U. z 2005, Nr 45 poz. 433);
- 3) przez „zwierzęta objęte ochroną” rozumie się zwierzęta objęte ochroną gatunkową, o których mowa w rozporządzeniu Ministra Środowiska z dnia 6 października 2014 r. w sprawie ochrony gatunkowej zwierząt (Dz. U. z 2014, poz. 1348);

Art. 3. 1. Skarb Państwa odpowiada za szkody wyrządzone w uprawach i płodach rolnych lub obwodach rybackich przez zwierzęta objęte ochroną.

2. Skarb Państwa odpowiada za szkody wyrządzone w uprawach i płodach rolnych lub obwodach rybackich przez zwierzęta, których odstrzał jest czasowo wstrzymany na podstawie odrębnych przepisów, powstałe w okresie obowiązywania zakazu.

3. Skarb Państwa odpowiada za szkody wyrządzone w uprawach i płodach rolnych lub obwodach rybackich przez zwierzęta łowne na obszarach niewchodzących w skład obwodów łowieckich.

4. Skarb Państwa ponosi część kosztów poniesionych przez zarządców lub dzierżawców obwodów łowieckich w związku z wypłatą odszkodowań za szkody w uprawach i płodach rolnych lub obwodach rybackich wyrządzone przez zwierzęta łowne na zasadach wskazanych w art. 6.

Art. 4. 1. Za szkody, o których mowa w art. 3 ust. 1 – 3 odszkodowania wypłaca wojewoda ze środków budżetu państwa.

2. Oględzin i szacowania szkód, o których mowa w ust. 1 dokonują przedstawiciele wojewody przy udziale poszkodowanego lub jego pełnomocnika i przedstawiciela właściwej terytorialnie izby rolniczej.

Art. 5. 1. Dzierżawcy lub zarządcy obwodów łowieckich obowiązani są do wynagradzania szkód wyrządzonych w uprawach i płodach rolnych lub obwodach rybackich przez zwierzęta łowne oraz za szkody wyrządzone przy wykonywaniu polowania.

2. Odszkodowanie, o którym mowa w ust. 1 nie obejmuje utraconych korzyści.

3. Oględzin i szacowania szkód, a także ustalania wysokości odszkodowania dokonują przedstawiciele zarządcy lub dzierżawcy obwodu łowieckiego wspólnie z poszkodowanym lub jego pełnomocnikiem. Na wniosek strony w oględzinach, szacowaniu szkód oraz ustalaniu wysokości odszkodowania uczestniczy przedstawiciel właściwej terytorialnie izby rolniczej. W czynnościach oględzin i szacowania szkód mogą uczestniczyć z własnej inicjatywy przedstawiciele samorządu gminnego.

4. W przypadku gdy pomiędzy właścicielem lub posiadaczem gruntu albo użytkownikiem obwodu rybackiego, a dzierżawcą lub zarządcą obwodu łowieckiego powstał spór o wysokość wynagrodzenia za szkody łowieckie, strony mogą zwrócić się do właściwego ze względu na miejsce powstałej szkody organu gminy w celu mediacji dla polubownego rozwiązania sporu.

Art. 6. 1. Dzierżawcy lub zarządcy obwodów łowieckich mogą wystąpić do wojewody z wnioskiem o zwrot części kosztów poniesionych w związku z wypłatą odszkodowań za szkody w uprawach i płodach rolnych lub obwodach rybackich wyrządzone przez zwierzęta łowne w wysokości:

- 1) 50% kwoty odszkodowań wypłaconych w poprzednim łowieckim roku gospodarczym, w przypadku pozyskania co najmniej 90% maksymalnej liczby zwierząt łownych przeznaczonych do pozyskania w danym roku gospodarczym;
- 2) 30% kwoty odszkodowań wypłaconych w poprzednim łowieckim roku gospodarczym, w przypadku pozyskania co najmniej 80% maksymalnej liczby zwierząt łownych przeznaczonych do pozyskania w danym roku gospodarczym.

2. Wniosek, o którym mowa w ust. 1, składany jest w terminie 30 dni od dnia zatwierdzenia rocznego planu łowieckiego na łowiecki rok gospodarczy następujący po roku, w którym dzierżawca lub zarządca wypłacił odszkodowania.

3. Wniosek zawiera:

- 1) potwierdzone przez właściwego nadleśniczego Państwowego Gospodarstwa Leśnego Lasy Państwowe dane o kwocie wypłaconych odszkodowań i wykonaniu rocznego planu łowieckiego;

2) dokumenty potwierdzające rzeczywistą wypłatę odszkodowań.

4. Wypłata środków, o której mowa w ust. 1, następuje ze środków budżetu państwa w terminie 6 miesięcy od dnia złożenia do wojewody wniosku spełniającego wymagania wskazane w ust. 3.

Art. 7. 1. Właściciele lub posiadacze gruntów rolnych i leśnych lub użytkownicy obwodów rybackich powinni, zgodnie z potrzebami, współdziałać z dzierżawcami i zarządcami obwodów łowieckich w zabezpieczeniu gruntów przed szkodami łowieckimi.

2. Współdziałanie, o którym mowa w ust. 1, polega w szczególności na:

1) podejmowaniu działań wspólnie z dzierżawcami lub zarządcami obwodów łowieckich w zakresie zabezpieczania zagrożonych upraw, plodów rolnych lub obwodów rybackich przez stosowanie na koszt dzierżawców lub zarządców obwodów łowieckich dozwolonych prawem zabiegów technicznych, biologicznych lub chemicznych;

2) zezwalaniu dzierżawcom lub zarządcom obwodów łowieckich na budowę na swoich gruntach urządzeń łowieckich służących wykonywaniu polowania lub ograniczaniu szkód w uprawach i plodach rolnych lub obwodach rybackich.

Art. 8. Odszkodowanie nie przysługuje:

1) osobom, którym przydzielono grunty stanowiące własność Skarbu Państwa jako deputaty rolne na gruntach leśnych;

2) posiadaczom uszkodzonych upraw lub plodów rolnych, którzy nie dokonali ich sprzętu w terminie 14 dni od dnia zakończenia okresu zbioru tego gatunku roślin w danym regionie, określonego przez sejmik województwa w drodze uchwały;

3) posiadaczom uszkodzonych upraw lub plonów rolnych, którzy nie wyrazili zgody na budowę przez dzierżawcę lub zarządcę obwodu łowieckiego urządzeń lub wykonywanie zabiegów zapobiegających szkodom;

4) za szkody nieprzekraczające wartości 100 kg żyta w przeliczeniu na 1 hektar uprawy;

5) za szkody powstałe w płodach złożonych w sterty, stogi i kopce, w bezpośrednim sąsiedztwie lasu;

6) za szkody w uprawach rolnych założonych z rażącym naruszeniem zasad agrotechnicznych.

Art. 9. Minister właściwy do spraw środowiska, w porozumieniu z ministrem właściwym do spraw rolnictwa, określi, w drodze rozporządzenia, szczegółowy sposób postępowania przy szacowaniu szkód w uprawach i płodach rolnych lub obwodach rybackich oraz wypłat odszkodowań za szkody, uwzględniając terminy zgłoszenia szkody, obowiązek szacowania wstępnego i ostatecznego oraz obszar uszkodzonej uprawy lub powierzchni obwodu rybackiego.

Art. 10. Uchyla się art. 46 – 50 ustawy z dnia 13 października 1995 r. Prawo łowieckie (t. j. Dz. U z 2015, poz. 2168 z późn. Zm.).

Art. 11. Ustawa wchodzi w życie po upływie 3 miesięcy od dnia ogłoszenia.

UZASADNIENIE

Potrzeba i cel uchwalenia ustawy

Łowiectwo w Polsce jest jednym z elementów ochrony środowiska przyrodniczego, który realizowany jest poprzez ochronę zwierząt łownych i gospodarowanie ich populacjami w zgodzie z zasadami ekologii i zasadami racjonalnej gospodarki rolnej, leśnej i rybackiej. Jedną z podstaw funkcjonowania polskiego modelu łowiectwa jest to, że zwierzęta łowne w stanie wolnym stanowią własność Skarbu Państwa i są dobrem ogólnonarodowym, czyli de facto całego społeczeństwa. Własnością dzierżawcy lub zarządcy obwodu łowieckiego zwierzyna łowna staje się z chwilą ich pozyskania w obwodzie łowieckim zgodnie z przepisami prawa, a w przypadku terenów nie wchodzących w skład obwodów łowieckich

stanowi dalej własność Skarbu Państwa. Łowieckie gospodarowanie zwierzyną prowadzone jest w dzierzawionych lub zarządzanych obwodach łowieckich. Podstawą tej gospodarki są roczne plany łowieckie, które sporządzane są przez dzierzawców lub zarządców, opiniowane przez organy samorządu terytorialnego i zatwierdzone przez Administrację Lasów Państwowych. Zasady odpowiedzialności i wynagradzania szkód łowieckich czynionych przez grupę zwierząt łownych tj. dziki, łosie, jelenie, daniele i sarny nie wynikają z ogólnych zasad prawa cywilnego, lecz uregulowane są innymi aktami prawnymi, stanowiąc prawo szczególne określane jako *lex specialis*. Ustawodawca normując przepisy prawa szczególnego w zakresie odpowiedzialności za skutki funkcjonowania populacji zwierząt dzikich (szkody łowieckie) ograniczył zakres przedmiotowy i podmiotowy odpowiedzialności do kilku gatunków zwierząt (dziki, łosie, jelenie, daniele, sarny) oraz wskazania ewentualnych podmiotów przejmujących odpowiedzialność za szkody, jak również przedstawienia procedur związanych z szacowaniem uszkodzeń i wypłatą odszkodowań z tego tytułu.

Na przełomie ostatnich dziesięcioleci, odpowiedzialność za szkody łowieckie w uprawach rolnych i płodach rolnych ulegała dość znacznym modyfikacjom. Od wypłacania odszkodowań tylko przez Skarb Państwa, poprzez model mieszany z różnym procentowym udziałem Skarbu Państwa, aż do całkowitego przekazania tego obowiązku przez Skarb Państwa na rzecz dzierzawców i zarządców obwodów łowieckich. Obecnie problematyka odpowiedzialności za szkody łowieckie uregulowana jest ustawą z dnia 13 października 1995 r. – Prawo łowieckie (Dz. U. z 2015 poz. 2168 z późn. zm.). W świetle tych zapisów dzierzawcy lub zarządcy obwodów łowieckich obowiązani są do wynagradzania szkód wyrządzonych:

1. w uprawach i płodach rolnych przez dziki, łosie, jelenie, daniele i sarny,
2. przy wykonywaniu polowania.

Obecne uwarunkowania prawne zawarte w ustawie – Prawo łowieckie sprawiają, że z całej procedury odpowiedzialności i szacowania szkód wyłączony został w całości czynnik państwowy, pomimo prawnej własności zwierzyny w stanie wolnym, czyli zwierzyny wyrządzającej szkody w uprawach rolnych i płodach rolnych. Sama rola

Państwa jako prawnego właściciela zwierzyny w procedurach likwidacji szkód ogranicza się niemal wyłącznie do kwestii szczegółowego uregulowania sposobu postępowania przy szacowaniu szkód oraz wypłaty odszkodowań, jak również problematyki ograniczania potencjalnie rodzących się sporów i konfliktów na tym tle oraz dodatkowo do odpowiedzialności za szkody na terenach niewchodzących w skład obwodów łowieckich. Tego rodzaju konstrukcja prawna odbiega zupełnie od judykatury zawartej w kodeksie cywilnym, gdzie forma odpowiedzialności za szkody definiowana jest na dwóch płaszczyznach. Jedną z nich jest tzw. odpowiedzialność kontraktowa *ex contractu*, w której mamy do czynienia, z odpowiedzialnością z tytułu nie wywiązania się lub nienależytego wywiązania się z zawartej umowy. Wówczas na stronie, która nie wywiązała się z zawartego zobowiązania ciąży obowiązek zadośćuczynienia (naprawienia) powstałej szkody. Drugą formą odpowiedzialności cywilnej jest odpowiedzialność deliktowa *ex delicto*, w której kwestie odpowiedzialności uzależnione są od wykazania winy lub ewentualnie wykazania znacznego zaniedbania, a tym samym spowodowania lub dopuszczenia do powstania szkody. Przy tego rodzaju reżimie odpowiedzialności, musi istnieć związek przyczynowy pomiędzy zdarzeniem i sprawcą szkody a samym faktem jej zaistnienia, jak również należy przede wszystkim wskazać sprawcę szkody.

W przypadku odpowiedzialności za szkody w uprawach i płodach rolnych żadna z opisanych form odpowiedzialności nie znajduje zastosowania. Ta forma odpowiedzialności, definiowana jako odpowiedzialność obiektywna oznacza, iż jej przejęcie nie jest uzależnione zarówno od wzajemnych umów, jak również nie wynika z ewentualnej winy lub zaniedbania dzierżawcy lub zarządcy obwodu łowieckiego na terenie, którego zwierzęta wyrządziły szkodę. Tak skonstruowana konstrukcja prawna, sprawia, iż opisana forma odpowiedzialności jest swoistą modyfikacją koncepcji odpowiedzialności definiowanej w ujęciu cywilistycznym, zawężoną zarówno przedmiotowo, jak i podmiotowo, w ten sposób, aby jej zakres dostosować do specyfiki szkód wyrządzanych przez zwierzynę w uprawach i płodach rolnych. Zawężenie podmiotowe prowadzi do sytuacji, w której całość odpowiedzialności za szkody w uprawach rolniczych scedowana była na podmioty prowadzące gospodarke łowiecką w administracyjnie wydzielonych terenach tj. w obwodach łowieckich, które

są przez te podmioty dzierżawione lub zarządzane. Samej dzierżawy obwodów łowieckich lub oddania ich w zarząd nie należy jednak utożsamiać z dzierżawą gruntów, które położone są w obrębie obwodu. Jest to dzierżawa prawa do prowadzenia gospodarki łowieckiej, w tym prawa do polowania na tych terenach na zwierzęta, które z mocy prawa są własnością Skarbu Państwa, a nie właściciela gruntu. Tego rodzaju uwarunkowania prawne sprawiają, że nie ma większego znaczenia, jaki podmiot jest prawnym właścicielem terenu, na którym prowadzone są zabiegi gospodarki łowieckiej, a także nie jest potrzebna formalna zgoda prawnego właściciela terenu na prowadzenie tego rodzaju zabiegów. Jednocześnie w żaden sposób nie narusza to ewentualnych postanowień wynikających z ograniczenia prawa własności zawartego w art. 64 ust. 3 Konstytucji RP.

Przedmiotowe zawężenie odpowiedzialności za szkody w uprawach i płodach rolnych związane jest z ustawowym zapisem art. 46 ustawy – Prawo łowieckie, z którego wynika, że dzierżawcy lub zarządcy obwodów łowieckich ponoszą odpowiedzialność za szkody wyrządzone przez pięć enumeratywnie wymienionych gatunków zwierzyny tj. dziki, łosie, jelenie, daniele i sarny w uprawach i płodach rolnych. W przypadku szkód wyrządzonych przez inne gatunki zwierząt łownych, żaden akt prawny nie wskazuje ewentualnych podmiotów odpowiedzialnych za ich wynagradzanie. Jednocześnie prawodawstwo łowieckie, w uzasadnionych przypadkach dopuszcza możliwość zdefiniowania prawnego statusu gatunku jako zwierzęcia łownego, objętego całorocznym okresem ochronnym. Znamienitym tego przykładem jest kilkunastoletnie moratorium, którym objęty został łoś. W tego rodzaju sytuacjach ustawa – Prawo łowieckie wprost definiuje, iż za szkody wyrządzone przez gatunki łowne objęte całorocznym okresem ochronnym, odpowiedzialność ponosi prawny właściciel zwierzyny w stanie wolnym, czyli Skarb Państwa.

Po okresie prawie 20 lat regulowania bardzo ważnego zagadnienia szkód łowieckich dokonywanych przez zwierzęta łowne: dziki, łosie, jelenie, daniele i sarny w rozdziale 9 ustawy - Prawo łowieckie i wynikających z niej doświadczeń, istnieje pilna potrzeba stworzenia odrębnej ustawy, która rozwiązałaby tę problematykę w sposób całościowy i dostosowała ją do zmieniającej się dynamicznie rzeczywistości.

Niniejsze ustawa odpowiada na potrzebę całościowej regulacji dotyczącej odpowiedzialności za szkody łowieckie wyrządzane w uprawach i płodach rolnych, jak również w obwodach rybackich przez zwierzęta zarówno objęte ochroną, jak i zwierzęta łowne niepodlegające ochronie gatunkowej. Projektowana ustawa ma na celu doprowadzenie do stabilizacji stanu prawnego prowadzącego do rzeczywistej kompensacji szkód łowieckich, w sposób uczciwy, jasny i przejrzysty. Wprowadzenie niniejszej ustawy w życie przyczyni się do zapewnienia pewności i trwałości obrotu prawnego związanego z wynagradzaniem szkód łowieckich.

Rzeczywisty stan w dziedzinie, która ma być unormowana w drodze ustawy

W ostatnich latach obserwowany jest dość dynamiczny wzrost wypłacanych kwot odszkodowań z tytułu szkód dokonywanych przez zwierzęta łowne: dziki, łosie, jelenie, daniela i sarny w uprawach rolnych i płodach rolnych przez dzierżawców i zarządców obwodów łowieckich, jak również przez Skarb Państwa. Przez okres ostatnich 10 lat, kwota wypłaconych odszkodowań przez dzierżawców obwodów łowieckich z tytułu szkód łowieckich zwiększyła się ponad dwukrotnie.

Dane dotyczące powierzchni zredukowanej upraw rolnych uszkodzonych przez zwierzynę oraz wypłaconych odszkodowań.

Łowiecki rok gospodarczy	Powierzchnia zredukowana upraw w obwodach dzierżawionych i zarządzanych przez PZŁ w ha	Kwota wypłaconych odszkodowań w dzierżawionych i zarządzanych przez PZŁ (w tys. zł)	Kwota wypłaconych odszkodowań we wszystkich obwodach łowieckich - dane GUS (w tys. zł)
2009/2010	27433,00	40345,00	49513,90

2010/2011	29440,00	46850,00	57376,20
2011/2012	27406,00	46722,00	56998,03
2012/2013	26200,00	57212,00	68510,40
2013/2014	30475,00	63660,00	75278,00
Średnia:	28190,80	50957,8	61535,31

Koszty związane z likwidacją szkód to nie tylko koszty wypłaconych odszkodowań. W skład tych kosztów wchodzi również dojazdy (niejednokrotnie odległe) szacujących na uszkodzone uprawy, jak również społeczny czas poświęcony na te czynności. Średni czas szacowania jednej szkody łowieckiej w skali kraju kształtuje się na poziomie 2.45 godz., zaś średnia odległość dojazdu kształtuje się na poziomie ok. 40 km. Koszty te, jako tzw. koszty towarzyszące ponoszone są przez dzierżawców lub zarządców obwodów łowieckich.

Dane dotyczące obwodów łowieckich.

Rok	Liczba kół łowieckich	Liczba obwodów dzierżawionych przez koła łowieckie	Powierzchnia ogółem w tys. ha	W tym grunty leśne w tys. ha	Procent lesistości obwodów łowieckich
2010	2533	4727	25335,8	7590,7	30,0
2011	2535	4730	25369,1	7607,1	30,0
2012	2536	4725	25401,8	7645,8	30,1
2013	2541	4703	25506,5	7708,8	30,2
2014	2550	4696	25254,6	7559,9	31,3

Dane dotyczące liczby obwodów łowieckich w poszczególnych województwach w roku 2014

Województwo	Liczba kół łowieckich w roku 2014	Liczba obwodów łowieckich w roku 2014	Powierzchnia ogółem w tys. ha.	W tym grunty leśne	lesistość obwodów łowieckich w %
Dolnośląskie	200	347	1544,4	533,3	34,5
Kujawsko-pomorskie	177	279	1657,0	430,4	26,0
Lubelski	119	309	1971,5	452,3	22,9
Lubuski	112	234	1253,8	606,5	48,4
Łódzkie	173	305	1560,0	355,7	22,8
Małopolskie	199	196	931,6	299,2	32,1
Mazowieckie	363	602	3095,0	725,7	23,4
Opolskie	72	130	660,0	176,4	26,7
Podkarpackie	118	250	1469,2	545,2	37,1
Podlaskie	95	380	2112,6	685,4	32,4
Pomorskie	132	250	1283,8	531,8	41,4
Śląskie	176	262	1162,7	444,0	38,2
Świętokrzyskie	95	170	841,2	262,6	31,2
Warmińsko-mazurskie	116	272	1654,4	419,1	25,3
Wielkopolskie	255	505	2640,5	556,8	21,1

Zachodniopomorskie	148	205	1416,9	535,5	37,8
Razem	2 550	4 696	25 255	7 560	501

Dane dotyczące liczby szkód w poszczególnych latach i spraw sądowych w obwodach dzierzawionych przez koła łowieckie.

Lp.	Łowiecki rok gospodarczy	Liczba zgłoszonych szkód	Liczba spraw skierowanych do sądów	liczba spraw wygranych przez rolników	Procent spraw w sądzie pozytywnie rozstrzygniętych dla rolnika	Procent spraw w sądzie względem szacowanych szkód %
1	2010/11	60 059,00	79	27	34,2	0,13
2	2011/12	57 715,00	109	36	33,0	0,19
3	2012/13	60 657,00	106	29	27,4	0,17
4	2013/14	63 162,00	110	20	18,2	0,17
5	Średnia	60 398,25	101	28	28,2	0,17

Skala wyzwań wiążących się z rozwojem gospodarki rolnej i gospodarki łowieckiej wskazuje na potrzebę pilnego uchwalenia odrębnego aktu prawnego regulującego w sposób kompleksowy kwestie dotyczące szkód łowieckich. Celem projektowanej ustawy jest wyjście na przeciw tym potrzebom i uregulowanie w sposób całościowy problematyki dotyczącej odpowiedzialności za szkody łowieckie tzn. szkody wyrządzone w uprawach i płodach rolnych lub obwodach rybackich przez zwierzęta łowne lub zwierzęta objęte ochroną, a także za szkody wyrządzone przy wykonywaniu polowania. Projekt ustawy określa również podmioty odpowiedzialne za wypłatę odszkodowań za szkody łowieckie oraz zasady ponoszenia przez Skarb

Państwa części kosztów z tytułu wypłaty odszkodowań poniesione przez dzierżawców i zarządców obwodów łowieckich oraz sposób określania tych kosztów.

Różnice między obowiązującym, a postulowanym stanem prawnym.

W art. 1 projektu ustawy uregulowano zakres przedmiotowy ustawy. I tak wskazano, iż ustawa określa: zasady odpowiedzialności za szkody wyrządzone w uprawach i płodach rolnych lub obwodach rybackich przez zwierzęta łowne lub zwierzęta objęte ochroną oraz szkody wyrządzone przy wykonywaniu polowania, podmioty odpowiedzialne za wypłatę odszkodowań za szkody wyrządzone przez zwierzęta łowne lub zwierzęta objęte ochroną w uprawach i płodach rolnych lub obwodach rybackich oraz szkody wyrządzone przy wykonywaniu polowania oraz zasady ponoszenia przez Skarb Państwa części kosztów z tytułu wypłaty odszkodowań za szkody wyrządzone w uprawach i płodach rolnych lub obwodach łowieckich przez dzierżawców i zarządców obwodów łowieckich oraz sposób określania tych kosztów. W przeciwieństwie do obecnie obowiązujących rozwiązań, w art. 2 ustawy, podjęto próbę zdefiniowania pojęcia „szkód łowieckich”, a także wprowadzono definicje „zwierząt łownych” oraz „zwierząt objętych ochroną” odsyłając w tym zakresie do obowiązujących rozporządzeń - rozporządzenia Ministra Środowiska z dnia 11 marca 2005 r. w sprawie ustalenia listy gatunków zwierząt łownych (Dz. U. z 2005, Nr 45 poz. 433) oraz rozporządzenia Ministra Środowiska z dnia 6 października 2014 r. w sprawie ochrony gatunkowej zwierząt (Dz. U. z 2014, poz. 1348). W rozporządzeniu Ministra Środowiska z dnia 11 marca 2005 r. w sprawie ustalenia listy gatunków zwierząt łownych (Dz. U. z 2005, Nr 45 poz. 433), ustawodawca w sposób wyczerpujący określił, które z gatunków zwierząt należą do zwierzyny łownej, do której zaliczają się m. in. łoś, jelen szlachetny, jelen sika, daniel, sarna, dziki czy muflony. Z kolei rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 6 października 2014 r. w sprawie ochrony gatunkowej zwierząt (Dz. U. z 2014, poz. 1348) określa listę gatunków zwierząt objętych ochroną ścisłą, objętych ochroną częściową, gatunki objęte ochroną częściową, które mogą być pozyskiwane oraz gatunki wymagające ustalenia stref ochrony ostoi, miejsc rozrodu lub regularnego przebywania.

Zgodnie z podstawową zasadą wyrażoną w art. 2 obecnie obowiązującej ustawy – Prawo łowieckie mówiącej o tym, że „zwierzęta łowne w stanie wolnym, jako dobro ogólnonarodowe, stanowią własność Skarbu Państwa”, która znajduje odzwierciedlenie również w niniejszym projekcie ustawy, to Skarb Państwa odpowiada za szkody wyrządzone w uprawach i płodach rolnych lub obwodach rybackich przez zwierzęta objęte ochroną gatunkową, przez zwierzęta łowne, których odstrzał jest czasowo wstrzymany na podstawie odrębnych przepisów, powstałe w okresie obowiązywania zakazu, a także za szkody wyrządzone w uprawach i płodach rolnych lub obwodach rybackich przez zwierzęta łowne na obszarach niewchodzących w skład obwodów łowieckich. Wprowadzając nowe zasady ponoszenia odpowiedzialności za szkody łowieckie oraz szacowania szkód łowieckich i wypłaty odszkodowań, projekt ustawy przewiduje ustanowienie zasady, że do wynagradzania szkód wyrządzonych w uprawach i płodach rolnych przez dziki, łosie, jelenie, daniiele i sarny oraz przy wykonywaniu polowania jest obowiązany, działający w imieniu Skarbu Państwa wojewoda właściwy ze względu na miejsce wystąpienia tych szkód, wydatkujący na ten cel środki budżetu państwa (art. 4 projektu ustawy).

Dotychczasowo obowiązujące rozwiązania prawne nakładają obowiązek wynagradzania w pełnej wysokości szkód łowieckich powstałych w uprawach rolnych i płodach rolnych, na terenach które wchodzi w skład obwodów łowieckich, na ich dzierżawców i zarządców. Zgodnie z założeniami ustawodawców, wobec faktu, iż to Skarb Państwa jest właścicielem zwierzyny w stanie wolnej, to również Skarb Państwa powinien partycypować w wynagradzaniu szkód poniesionych przez zarządców lub dzierżawców obwodów łowieckich w związku z wypłatą odszkodowań za szkody w uprawach i płodach rolnych wyrządzone przez zwierzęta łowne na terenach obszarów obwodów łowieckich i ponosić część kosztów z tym związanych. Wobec powyższego, projektodawcy przewidzieli rozwiązanie zgodnie z którym, dzierżawcy lub zarządcy obwodów łowieckich mogą wystąpić do wojewody z wnioskiem o zwrot części kosztów poniesionych w związku z wypłatą odszkodowań za szkody w uprawach i płodach rolnych lub obwodach rybackich wyrządzone przez zwierzęta łowne w wysokości 50% kwoty odszkodowań wypłaconych w poprzednim łowieckim roku

gospodarczym - w przypadku pozyskania co najmniej 90% maksymalnej liczby zwierząt łownych przeznaczonych do pozyskania w danym roku gospodarczym lub 30% kwoty odszkodowań wypłaconych w poprzednim łowieckim roku gospodarczym – w przypadku pozyskania co najmniej 80% maksymalnej liczby zwierząt łownych przeznaczonych do pozyskania w danym roku gospodarczym. Wysokość partycypacji Skarbu Państwa w kosztach poniesionych przez dzierżawców lub zarządców z tytułu wypłaty odszkodowań za szkody łowieckie, będzie uzależnione od procentu wykonania planu łowieckiego tj. maksymalnej liczby zwierząt łownych przeznaczonych do pozyskania w danym roku gospodarczym. Wniosek o zwrot części kosztów do wojewody składany będzie w terminie 30 dni od dnia zatwierdzenia rocznego planu łowieckiego na łowiecki rok gospodarczy następujący po roku, w którym dzierżawca lub zarządca wypłacił odszkodowania. Art. 6 ust. 3 projektu ustawy wskazuje również szczegółowe informacje, które powinien zawierać wniosek o zwrot części kosztów skierowany do wojewody. Wniosek powinien zawierać potwierdzone przez właściwego nadleśniczego Państwowego Gospodarstwa Leśnego Lasy Państwowe dane o kwocie wypłaconych odszkodowań i wykonaniu rocznego planu łowieckiego oraz dokumenty potwierdzające rzeczywistą wypłatę odszkodowań. Wypłata środków winna nastąpić ze środków budżetu państwa w terminie 6 miesięcy od dnia złożenia do wojewody wniosku.

Obowiązujące ustawodawstwo wskazuje również, iż dzierżawcy lub zarządcy obwodów łowieckich są równocześnie jedną ze stron postępowania likwidacyjnego tj. zmierzającego do wypłaty odszkodowania w przypadku wystąpienia szkody. Drugą stroną postępowania w przedmiocie wypłaty odszkodowania za szkody jest właściciel lub posiadacz uprawy lub płodu rolnego. Stan taki powoduje konflikty, które przy takim rozwiązaniu są nieuniknione, gdyż obie strony mają sprzeczne interesy. W proponowanym rozwiązaniu prawnym, oględzin i szacowania szkód, a także ustalania wysokości odszkodowania dokonywać będą przedstawiciele zarządcy lub dzierżawcy obwodu łowieckiego wspólnie z poszkodowanym lub jego pełnomocnikiem. Na wniosek strony w oględzinach, szacowaniu szkód oraz ustalaniu wysokości odszkodowania będzie mógł uczestniczyć przedstawiciel właściwej terytorialnie izby rolniczej. Do udziału w czynnościach oględzin i szacowania szkód będą również

upoważnieni z własnej inicjatywy przedstawiciele samorządu gminnego. W przypadku gdy pomiędzy właścicielem lub posiadaczem gruntu albo użytkownikiem obwodu rybackiego a dzierżawcą lub zarządcą obwodu łowieckiego powstanie spór o wysokość wynagrodzenia za szkody łowieckie, strony będą mogli zwrócić się do właściwego ze względu na miejsce powstałej szkody organu gminy w celu mediacji dla polubownego rozwiązania sporu.

Obecnie obowiązująca ustawa z dnia 13 października 1995 r. – Prawo łowieckie określa m.in. podmioty odpowiedzialne za oględziny i szacowanie oraz wynagradzanie szkód łowieckich oraz m. in. to, komu nie przysługuje odszkodowanie. W/w ustawa bardzo ogólnie określa współdziałanie właścicieli i posiadaczy gruntów rolnych i leśnych z dzierżawcami i zarządcami obwodów łowieckich, jak również zasady mediacji w przypadku powstania sporu co do wysokości wynagrodzenia za szkody. Art. 7 projektowanej ustawy nakłada na właścicieli lub posiadaczy gruntów rolnych i leśnych lub użytkowników obwodów rybackich obowiązek współdziałania, zgodnie z potrzebami, z dzierżawcami i zarządcami obwodów łowieckich w zabezpieczaniu gruntów przed szkodami łowieckimi. Współdziałanie to polega w szczególności na podejmowaniu działań wspólnie z dzierżawcami lub zarządcami obwodów łowieckich w zakresie zabezpieczania zagrożonych upraw, płodów rolnych lub obwodów rybackich przez stosowanie na koszt dzierżawców lub zarządców obwodów łowieckich dozwolonych prawem zabiegów technicznych, biologicznych lub chemicznych lub zezwalaniu dzierżawcom lub zarządcom obwodów łowieckich na budowę na swoich gruntach urządzeń łowieckich służących wykonywaniu polowania lub ograniczaniu szkód w uprawach i płodach rolnych lub obwodach rybackich. Z kolei art. 8 projektu wskazuje przypadki, gdy odszkodowanie nie przysługuje, chociażby szkody łowieckie zostały wyrządzone. I tak, odszkodowanie z tytułu szkód łowieckich nie przysługuje osobom, którym przydzielono grunty stanowiące własność Skarbu Państwa jako deputaty rolne na gruntach leśnych, posiadaczom uszkodzonych upraw lub płodów rolnych, którzy nie dokonali ich sprzętu w terminie 14 dni od dnia zakończenia okresu zbioru tego gatunku roślin w danym regionie, określonego przez sejmik województwa w drodze uchwały, posiadaczom uszkodzonych upraw lub plonów rolnych, którzy nie wyrazili zgody na budowę przez dzierżawcę lub zarządcę

obwodu łowieckiego urządzeń lub wykonywanie zabiegów zapobiegających szkodom, za szkody nieprzekraczające wartości 100 kg żyta w przeliczeniu na 1 hektar uprawy, za szkody powstałe w płodach złożonych w sterty, stogi i kopce, w bezpośrednim sąsiedztwie lasu oraz za szkody w uprawach rolnych założonych z rażącym naruszeniem zasad agrotechnicznych.

Projekt ustawy w art. 9 zawiera również upoważnienie dla ministra ds. środowiska, który w porozumieniu z ministrem ds. rolnictwa określi w drodze rozporządzenia całość szczegółowych procedur związanych z szacowaniem szkód w uprawach i płodach rolnych (szczegółowy sposób postępowania przy szacowaniu szkód w uprawach i płodach rolnych lub obwodach rybackich oraz wypłat odszkodowań za szkody, uwzględniając terminy zgłoszenia szkody, obowiązek szacowania wstępnego i ostatecznego oraz obszar uszkodzonej uprawy lub powierzchni obwodu rybackiego).

Projekt ustawy wywoła pozytywne skutki społeczne i ekonomiczne

Ustawa - Prawo łowieckie nie wskazuje źródeł finansowania odszkodowań za szkody łowieckie wyrządzone przez zwierzęta łosie, jelenie, daniele, sarny i dziki, jak również szkody powstałe podczas polowania. Nakłada na dzierżawców i zarządców obwodów łowieckich obowiązek wynagradzania tych szkód w całej wysokości. Tym samym to dzierżawcy i zarządcy tych obwodów wpłacają odszkodowania ze środków własnych. W całej tej procedurze pominięty jest Skarb Państwa jako właściciel zwierzyny w stanie wolnym. Projektowana ustawa zmienia cały system finansowania wynagradzania szkód łowieckich wyrządzone przez dziki, łosie, jelenie, daniele i sarny. Wprowadza zasadę, iż to Skarb Państwa jako właściciel zwierzyny rekompensuje poszkodowanym odszkodowania za szkody łowieckie.

Zgodnie z szacunkami projektodawców, projekt wywoła skutki finansowe po stronie budżetu państwa w wysokości ok. 40 mln zł w skali roku.

Łowiecki rok gospodarczy	Kwota wypłaconych odszkodowań we wszystkich obwodach łowieckich - dane GUS (w tys. zł)
2009/2010	49513,90
2010/2011	57376,20
2011/2012	56998,03
2012/2013	68510,40
2013/2014	75278,00

Ustawa nie spowoduje obciążenia dla budżetów jednostek samorządu terytorialnego.

Ponadto, w przypadku braku realizacji rocznego planu pozyskania zwierzyny, która powoduje szkody w uprawach i płodach rolnych, za które wypłacane jest odszkodowanie, wprowadzono zasadę proporcjonalnego obniżenia partycypacji Skarbu Państwa w kosztach poniesionych przez dzierżawców bądź zarządców obwodów łowieckich z tytułu wypłaty odszkodowań.

Obecnie obowiązująca ustawa „hasłowo” określa zasady współdziałania pomiędzy właścicielami gruntów rolnych i leśnych, a dzierżawcami i zarządcami obwodów łowieckich w zabezpieczeniu gruntów przed szkodami. Współdziałanie to jest nieobowiązkowe i jego brak nie rodzi żadnych konsekwencji dla stron. W proponowanej ustawie, uregulowano w sposób szczegółowy zasady współdziałania pomiędzy właścicielami upraw rolnych i płodów rolnych a dzierżawcami i zarządcami obwodów łowieckich. Polega ono między innymi na podejmowaniu działań wspólnie z dzierżawcami lub zarządcami obwodów łowieckich w zakresie zabezpieczenia

zagrożonych upraw, płodów rolnych lub obwodów rybackich przez stosowanie na koszt dzierżawców lub zarządców obwodów łowieckich dozwolonych prawem zabiegów technicznych, biologicznych lub chemicznych lub zezwoleniu dzierżawcom lub zarządcom obwodów łowieckich na budowę na swoich gruntach urządzeń łowieckich służących wykonywaniu polowania lub ograniczaniu szkód w uprawach i płodach rolnych lub obwodach rybackich.

Zmiany w przepisach obowiązujących.

Projektowana ustawa wprowadza zmiany w ustawie z dnia 13 października 1995 roku Prawo łowieckie (t. j. Dz. U z 2015, poz. 2168 z późn. Zm.), poprzez uchylenie jej art. 46 - 50.

Projekt ustawy przewiduje w art. 9 konieczność wydania aktów wykonawczych.

Zgodnie z art. 9 projektu ustawy, minister właściwy do spraw środowiska, w porozumieniu z ministrem właściwym do spraw rolnictwa, określi, w drodze rozporządzenia:

- szczegółowy sposób postępowania przy szacowaniu szkód w uprawach i płodach rolnych lub obwodach rybackich
- szczegółowy sposób postępowania przy dokonywaniu wypłat odszkodowań za szkody, uwzględniając terminy zgłoszenia szkody, obowiązek szacowania wstępnego i ostatecznego oraz obszar uszkodzonej uprawy lub powierzchni obwodu rybackiego.

Wydane na podstawie upoważnienia ustawowego rozporządzenie ministra właściwego ds. środowiska w porozumieniu z ministrem ds. rolnictwa powinno wymieniać szereg obowiązków ciążących na podmiotach odpowiedzialnych za przejęcie odpowiedzialności za szkody w uprawach i płodach rolnych, jak również na osobach starających się o uzyskanie odszkodowania. Czynności szacowania szkody składają się

z dwóch etapów. Pierwszym z nich są oględziny uszkodzonej uprawy (szacowanie wstępne). Drugim etapem są czynności szacowania ostatecznego, zmierzające do ustalenia wielkości przysługującego odszkodowania. Zarówno z oględzin, jak i szacowania ostatecznego sporządzany jest protokół, który podpisują szacujący, poszkodowany i ewentualnie przedstawiciel izby rolniczej, jeżeli brał on udział w szacowaniu.

Projekt niniejszej ustawy nie jest objęty prawem Unii Europejskiej.